HAPPENING 2025: NÁPOVĚDA K ŽÁNRŮM

KATEGORIE 1+3

(6.ABZ, 7.ABZ, 1.ABG, 2.ABG)

1. Bajka

Bajka je krátký příběh, který má většinou jednoduchý děj a jasné mravní ponaučení. Typické pro bajku je, že hlavními postavami bývají například zvířata či předměty, které mluví, myslí a jednají jako lidé. Často představují určité lidské vlastnosti (například liška chytrost, vlk sílu nebo hudební nástroj kreativitu). Bajka je založená na skrytém významu a jejím cílem je nejen pobavit, ale hlavně poučit čtenáře nebo posluchače.

Příklady:

Ezopovy bajky

Návodné otázky:

- *Jaké lidské vlastnosti (chamtivost, pečlivost, moudrost, lenost …) chci ukázat?*
- *Které zvíře nebo věc toto nejlépe reprezentuje?*
- *Jaké má být morální ponaučení příběhu?*

2. Moderní komedie/humoristický žánr

Moderní komedie je dramatický žánr, jehož hlavním cílem je vyvolat smích a pobavit diváka. Děj se většinou točí kolem různých nedorozumění, komických situací, přehnaného chování postav nebo náhodných shod okolností. Postavy v humoristickém žánru bývají často zveličené, někdy až karikaturní, a jejich chování způsobuje vtipné nebo trapné situace. Komedie většinou končí šťastně a často si dělá legraci z lidských slabostí nebo společenských jevů.

Příklady:

S tebou mě baví svět, Millerovi na tripu, Vyšehrad: fylm

Návodné otázky:

- *Co má být zdrojem humoru? (trapnost situace, nedorozumění, zveličování …)*
- *Jak charakteristické postavy by se na to hodily? (chytrák, zmatkář, naivka …)*
- *Jak vytvořit přehnané situace, ale udržet myšlenku?*

3. Tragédie

Tragédie je vážný dramatický žánr, který zobrazuje hrdinu v těžké životní situaci, která často končí neštěstím (například ztrátou nebo smrtí). Hrdina tragédie se obvykle dostává do konfliktu s osudem, s vlastními chybami nebo s morálními rozhodnutími, která musí udělat. Tragédie vyvolává u diváka silné emoce – především soucit a strach – a klade důležité otázky o životě, vině, odpovědnosti a lidské slabosti. Smutný nebo tragický konec má za cíl diváka hluboce zasáhnout.

Příklady:

Romeo a Julie, Titanic, *Hamlet*

Návodné otázky:

- *Co je ústředním konfliktem? (láska x povinnost, moc x čest, osud x svoboda …)*
- *Jak vyvolat soucit nebo napětí u diváka? (obětování postavy, velké morální dilema …)*
- *Jak neudělat příběh jen o nešťastném konci? Co za myšlenku se snažím předat?*

4. Detektivka

Detektivka je literární žánr, který se zaměřuje na vyšetřování nějakého zločinu či záhady, obvykle vraždy, loupeže nebo zjevení nadpřirozené bytosti. Hlavním hrdinou bývá profesionální nebo amatérský detektiv, který pomocí logiky, důkazů, výpovědí svědků a dedukce odhaluje pachatele. Příběh bývá napínavý, často obsahuje falešné stopy a nečekané zvraty. Cílem detektivky je zapojit čtenáře do pátrání.

Příklady:

Záhada hlavolamu, Sherlock Holmes, Hercule Poirot

Návodné otázky:

- *Co za záhadu se snažíme vyřešit?*
- *Co bude zvrat příběhu? Jak to udělat tajemné a ne očividné?*
- *Jak diváka zapojit do vyšetřování?*

5. Klasická/lidová pohádka

Pohádka je vyprávění založené na fantazii a kouzlech, ve kterém vystupují nadpřirozené bytosti, jako jsou draci, čarodějnice, víly, princezny nebo kouzelníci. Její děj je často jednoduchý a černobílý (dobro bojuje proti zlu, a nakonec téměř vždy zvítězí). Hlavní hrdina často musí projít různými zkouškami, přičemž mu pomáhají kouzelné předměty nebo postavy. Mají za cíl nejen bavit, ale také předávat životní zkušenosti a hodnoty.

Příklady:

O Šípkové Růžence, O Popelce, Sněhurka a sedm trpaslíků, Aladin a kouzelná lampa

Návodné otázky:

- *Jak ztvárnit stranu dobra a zla?*
- *Jaké ponaučení má z pohádky plynout?*
- *Jaké symbolické/pohádkové prvky použiji? (princezna, drak, trojí opakování …)*

6. Loutkové divadlo

Loutkové divadlo je specifická forma divadla, ve které místo herců vystupují loutky, které jsou ovládány herci pomocí rukou, provázků nebo tyčí. Loutky mohou být různého typu (například maňásci, marionety nebo stínové loutky). Hra je často doprovázena hudbou nebo jinými zvuky. Loutkové divadlo bývá často určeno dětem, ale existují i představení pro dospělé.

Příklady:

Spejbl a Hurvínek, Děvčátko Momo, Bratři naděje
(dobře dostupné na iVysílání od ČT)

Návodné otázky:

- *Jak ztvárnit loutky? (provázky, lidské loutky, maňásci, našeptávač…)*
- *Jak příběh zjednodušit pro loutky?*
- *Jak využít pohyb a hlas? (někdo mluví za jinou postavu, loutkové/skákavé pohyby…)*

7. Fantasy

Fantasy je literární a filmový žánr, který se odehrává ve smyšleném světě plném magie, mýtických bytostí a nadpřirozených sil. Tento svět má často vlastní zákony, historii a kulturu. V příbězích se objevují kouzelníci, draci, elfové, trpaslíci a další fantastické postavy. Děj fantasy bývá zaměřen na hrdinskou cestu hlavního hrdiny, který musí čelit zlu, objevit svou sílu nebo zachránit svět. Fantasy často čerpá inspiraci z mytologie a pohádek.

Příklady:

Harry Potter, Pan prstenů, Letopisy Narnie

Návodné otázky:

- *Jaké prvky fantasy využiji? (kouzla, čaroděje, vlastní jazyk …)*
- *Jak vytvořím svůj vlastní svět? (jazyk, vztahy postav, historie země …)*
- *Jakou cestu si mají postavy projít? Co si z ní mají odnést?*

8. Báje

Báje neboli mýtus, je starý příběh, který vznikl v dávných dobách a sloužil k vysvětlení věcí, kterým lidé tehdy nerozuměli – například vzniku světa, přírodních jevů nebo vzniku člověka. Vystupují v ní bohové, hrdinové a nadpřirozené bytosti, které svými činy ovlivňují svět a osudy lidí. Mýty mají hluboký symbolický význam a bývají spojené s náboženstvím dané kultury. Báje často odrážejí hodnoty a představy společnosti, která je vytvořila.

Příklady:

Herkules, Staré řecké báje a pověsti, Souboj Titánů, O praotci Čechovi, O Thorovi a jeho kladivu Mjöllniru

Návodné otázky:

- *Co je poselství báje?*
- *Jak vytvořit mystičtější atmosféru?*
- *Který fenomén báje vysvětluje? Které místo, věc, emoce, rostlina či zvíře v báji vzniklo?*
- *(Případně: Jak je příběh ovlivněn bohy?)*